
Voortgangsrapportage 2015

Programmabureau Groene Hart

Maart 2016

Groene Hart
NATIONAAL LANDSCHAP

Inhoud

Algemene inleiding	4
Financiën	9
Kansen voor Recreatie en Toerisme	10
Kernproject: Waterrecreatie	10
Kernproject: HOREO	12
Kernproject: Ontwikkelingskansenkaart en overig	13
Kernproject: Promotie.....	15
Water, Bodem en Gebruik.....	16
Kernproject: Toekomstverkenning Bodemdalingsgevoelig Gebied	16
Kernproject: Sturen met Water.....	17
Kernproject: Ruimte voor Innovatie.....	18
Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit.....	19
Kernproject: Instrumenten voor Groene Hart Kwaliteit	19
Kernproject: Van oude bedrijven- naar nieuwe werkterreinen.....	21
Nieuwe samenstelling en rol Stuurgroep 2016 en verder	24
Lijst met gepubliceerde documenten	27

Algemene inleiding

In deze rapportage wordt primair weergegeven welke activiteiten de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart, met ondersteuning van het Programmabureau Groene Hart, heeft ondernomen in 2015. Dit was het slotjaar van de Programmaperiode 2013-2015. Ook over de eerste twee jaren wordt een korte terugblik gegeven. Tot slot wordt weergegeven wat de, in juni 2015 nieuw samengestelde, Stuurgroep ziet als haar rol voor de toekomst van het Groene Hart.

De Stuurgroep was bij veel onderwerpen sterk betrokken en heeft een aantal kernprojecten zelf uitgevoerd. Dat gebeurde altijd samen met andere partijen zoals dat hoort in een netwerkorganisatie. Daarom zijn de meeste resultaten of successen zeker niet alleen aan de Stuurgroep toe te schrijven. De Stuurgroep heeft vaak alleen in het beginstadium partijen bij elkaar gebracht, bijeenkomsten georganiseerd, gelobbyd, onderzoeken gefinancierd, stardocumenten, manual of businesscases opgesteld, etc. De uitvoering en realisatie is altijd door andere partijen zoals ondernemers, maatschappelijke organisaties, recreatieschappen, gemeenten, waterschappen, gebiedscommissies, provincies e.d. ter hand genomen. Daar waar de Stuurgroep zelf verantwoordelijk was voor de uitvoering of opdracht tot uitvoering heeft gegeven is dat in de lijst met resultaten met een * aangegeven.

Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart 2013-2015

De Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart heeft zich in de periode 2013-2015 ingezet voor een samenhangende ontwikkeling van het Groene Hart als geheel. Daartoe heeft zij verschillende ontwikkelingen en initiatieven ondersteund. Initiëren, versterken en versnellen vormden daarbij de kern. Samenwerking was en is de sleutel. In deze periode heeft de Stuurgroep ook zelf een tiental projecten opgepakt en uitgevoerd. De stand van zaken daarvan wordt bij de verschillende thema's verderop weergegeven.

De Stuurgroep werkte met een aanpak die uitgaat van het ondersteunen van initiatieven van partners in het gebied; 'bottom-up', daar waar de energie zit. Zij heeft in de periode 2013-2015 prioriteit gegeven aan het ondersteunen en zelf oppakken van ontwikkelingen op drie thema's:

- Kansen voor Recreatie en Toerisme. Het vergroten van de aantrekkingskracht van het Groene Hart als gebied voor recreatie en toerisme, inclusief promotie daarvan.
- Water, Bodem en Gebruik. De realisatie van duurzaam water- en bodembeheer in het veenweidegebied met perspectief voor landbouw en natuur.
- Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit. Een ruimtelijke en economische ontwikkeling die bijdraagt aan de kracht van het Groene Hart als woon- en werkgebied met unieke landschappelijke kwaliteiten.

Een uitgebreide beschrijving van de doelen en werkzaamheden in 2015 op deze thema's vindt u op blz. 10 en verder.

In 2015 is dus uitvoering gegeven aan het afronden van de kernprojecten zoals die bij de aanvang van de Stuurgroeperperiode 2013-2015 zijn benoemd. Het op gang brengen van de discussies over ruimtelijke kwaliteit versus economische ontwikkeling in het Groene Hart en het ondersteunen van de discussie over vereenvoudiging en versterking van de samenwerking tussen bestuurlijke organisaties in het Groene Hart in de triple helix (de samenwerkingsdriehoek tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden) zijn ook op gang gebracht. Verder is in 2015 de Monitor van de staat van het Groene Hart 2014 uitgebracht.

Veranderende rol Programmabureau

Het meer inschakelen van ambtenaren van de provincies bij de activiteiten van de Stuurgroep was een wens voor 2015. Het Programmabureau heeft daarom naar het eind van 2015 een nieuwe rol gekregen die niet langer uitgaat van het zelf trekken van projecten maar het agenderen en coördineren van opgaven. Hierbij is het uitgangspunt dat de capaciteit voor het voorbereiden en uitvoeren van opgaven door de deelnemende partijen wordt ingezet. Het Programmabureau krijgt hiermee een smallere vorm (zonder projectleiders).

Opvallende resultaten

Meest in het oog springende resultaten of activiteiten in 2015 zijn:

- Monitor Groene Hart 2014 waarin naast harde cijfers ook een doorkijkje naar een mogelijke toekomst van het Groene Hart is opgenomen *
- PBL-rapport Het Groene Hart in beeld, met feiten en te maken keuzes over aanpak van de gevolgen van bodemdaling *
- Uitbreiding van het grootste sloepennetwerk van Nederland in het Groene Hart met de regio Gooi- en Vechtstreek
- Proeffabriek: Bijeenkomst over de toekomst van het Groene Hart *
- Aanpak veilige oversteek Amsterdam-Rijnkanaal met keuze voor twee pilots (in Driemond en Nieuwersluis), deze zullen onder regie van de provincie Noord-Holland in 2016 verder uitgewerkt worden *
- Onderzoek naar agrarische leegstand en kwaliteitsateliërs hierover *

Verder heeft de samenwerking tussen Stuurgroep en Stichting Groene Hart inhoud gekregen bij het organiseren van het debat over ruimtelijke kwaliteit. De Stichting Groene Hart heeft in samenspraak met het Programmabureau de website www.kwaliteitsatlas.nl verder verbeterd en aangevuld. Het doel, een objectief debatplatform over de ruimtelijke kwaliteit in het Groene Hart, is bereikt. Het gebruik ervan is zeker nog voor verbetering vatbaar.

Ter ondersteuning van de bovenstaande doelen en om deze uit te dragen hebben de Stuurgroepleden en medewerkers van het Programmabureau deelgenomen aan een groot aantal bijeenkomsten. Vaak ook als spreker.

Resultaten en successen Groene Hart 2015

- Groene Hart Monitor 2014 (Feiten en cijfers en een aanzet tot gesprek over de toekomst) *
- PBL onderzoek 'Het Groene Hart in beeld. Een uniek veengebied midden in de Randstad' met feiten en te maken keuzes over aanpak van de gevolgen van Bodemdaling *
- Collegetour IN HET VEEN over bodemdaling in veengebieden, consequenties en oplossingsrichtingen *
- Stakeholder bijeenkomst over Vormgeven aan Sturen met Water *
- STOWA-rapport "Sturen met Water: optie in veenweiden?" opgesteld door ORG-ID
- HBO afstudeeronderzoek naar de mogelijkheden voor toepassing van de crisis en herstelwet om innovaties te stimuleren in de veenweiden.*
- Bijdragen (inhoudelijk en financieel) aan rapport Naar een Iconenaanpak Investeringsprogramma voor het Groene Hart
- Advies via Serious Request over de vraag hoe meer mensen naar het Groene Hart getrokken kunnen worden en hoe ondernemers daar beter op kunnen inspelen *
- "Hoeken van het speelveld": een beleidsvergelijking en analyse RO-beleid drie provincies met aanbevelingen *
- Kwaliteitsatelier Groene Hart Kwaliteit "Dat kan anders" – over procesinnovatie in de ruimtelijke ontwikkeling *
- Netwerkbijeenkomst en expertmeeting rond het onderwerp leegstand agrarisch vastgoed *
- Universitair afstudeeronderzoek naar faciliterende rol van overheden bij herbestemming *
- Goed functionerende kwaliteitsatlas neutraal opgezet, met hoor en wederhoor
- Bijeenkomst Green Businessclub Groene Hart voor aanpak leegstand locatie Middelland in Woerden gefaciliteerd
- Beheer van niet BRTN vaarwegen in Zuid-Holland opgepakt door de Vereniging Regio Water
- Aankaarten knelpunten via betrokken partijen rond bevaarbaarheid van BRTN vaarwegen zoals stremming van de Heinoomsvaart (zoutwaterproblematiek) en het dichtlassen bruggen A44 in Zuid-Holland
- Versnellingskamer veilige oversteek Amsterdam-Rijnkanaal *
- Ondersteuning bestuurlijk overleg bij Nieuwersluis, gekoppeld aan inventarisatie van de problemen die woonboten ervaren
- Rapport verkenning kaders Veilig kruisen ARK recreatievaart tussen Driemond en de Zuidersluis bij Utrecht *
- Bestuurlijk vastgestelde aanpak veilige oversteek Amsterdam-Rijnkanaal met keuze voor 2 pilots (in Driemond en Nieuwersluis), deze zullen onder regie van de provincie Noord-Holland in 2016 verder uitgewerkt worden
- Een praktijkkring met een drietal bijeenkomsten voor circa 18 initiatieven voor de ontwikkeling van jachthavens en aanlegplaatsen in het Zuid-Oostelijk deel van het Groene Hart *
- Bijdrage aan voorbereiding subsidieaanvragen voor aanlegplaatsen in Bodegraven-Reeuwijk
- Oriënterend overleg betere afstemming aanmeerbeleid met ambtelijk vertegenwoordigers van waterschappen en provincies *
- Ondersteunen zes watersportondernemers ontwikkeling vaarspaarkaart, inmiddels operationeel (www.vaarspaarkaart.nl)

- Activiteiten programma waterrecreatie ondergebracht bij stakeholders
- Routeportaal voor de website www.GroeneHart.nl operationeel
- Versnellingskamer Historische erfgoedlijn Kaas in het Groene Hart *
- Advies externe partij over de toekomst van de Promotie van het Groene Hart
- Opdracht Bestuurlijke Tafel Vrijetijd, Water en Groen voor de oprichting van een Platform promotie Groene Hart met ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden

Resultaten en successen Groene Hart 2013 en 2014

Omdat dit mede een afsluiting is van de programma- en projectperiode 2013-2015 worden hieronder de overige resultaten genoemd. De Stuurgroep is ook betrokken geweest bij de volgende resultaten uit 2013 en 2014:

- Versnellingskamer Inventarisatie knelpunten in en rond het kwalitatief goed vaarwegennet in het Groene Hart *
- Afstemmen brug- en sluisregimes: Partijen bij elkaar gebracht waarna de provincie Zuid-Holland verschillende pilots is gestart om de openingstijden van bruggen en sluizen in overeenstemming te brengen met de richtlijnen van de BRTN
- Leidraad Sloepenroutes en knooppuntssystemen (manual) ontwikkeld *
- Kanonetwerk versterkt in samenwerking met de Groene Hart Academie, de kanobonden en meerdere gemeenten
- Knelpunten oversteekbaarheid Amsterdam-Rijnkanaal in beeld gebracht en met alle actoren naar beste oplossing gezocht *
- Bijdrage aan plaatsbepaling (14 van de 15 nieuwe ook aan het water) van de Toeristische Overstap Punten (TOP's)
- Conferentie waterrecreatie Aalsmeer *
- Meer dan 40% van de 133 projecten in de Agenda Waterrecreatie uit 2012 is gereed of in uitvoering
- Versnellingskamers waterrecreatie: Ronde Rijn-IJssel, Aanlegplaatsen Gooi- en Vechtstreek, Kanovaren, Waterwet en BRTN, HOREO, Sloepenknooppuntensysteem Amsterdam-Amstelland *
- Principeakkoord gemeenten op Oude Rijn en Omgeving (HOREO) aanpak (aanzet Iconenaanpak)
- Basiskaart voor routes (incl. Points Of Interest) ontwikkeld *
- Bijdrage ontwikkeling knooppuntensysteem tussen Groene Hart en Rotterdam incl. Westland
- Realisatie grootste sloepennetwerk van Nederland in het Groene Hart
- Businesscase Promotie Groene Hart opgesteld *
- Overdracht promotie Groene Hart van provincies naar gemeenten *
- Realisatie vernieuwde website www.groenehart.nl
- Overname Proefboerderij Zegveld (Kennistransfercentrum) door coöperatie van boeren (bemiddeling bij aankoop en financiële bijdrage in exploitatie)
- Definitiestudie en veldexperiment Sturen met Water
- Kwaliteitsatelier: 'Kwaliteitsplannen als middel tegen verrommeling, helpen ze echt?' *
- Samenwerking met Stichting Groene Hart op monitoring Ruimtelijke Kwaliteit www.kwaliteitsatlas.nl *
- Oprichting Green Businessclub Groene Hart

- Kwaliteitsateliers: Een vitaal Groene Hart is geen Museum/Leegstand agrarische gebouwen *
- Plan van Aanpak Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit *
- Deelname aan de Kerngroep De Kracht van het Groene Hart, zie de volgende film (3 min.):
<https://www.krachtvanhetingroenehart.nl/het-groene-hart-2014/>
- Oprichting en integratie verschillende Bestuurlijke Tafels (in fases; Promotie respectievelijk Recreatie & Toerisme en Vrije Tijd, Water en Groen)
- Start vervolgdiscussie en advies over bestuurlijke samenwerking gemeenten in Bestuurlijke Tafels
- Start discussie maatschappelijke organisaties over samenwerking (fusie stichtingen)

* Daar waar de Stuurgroep zelf verantwoordelijk was voor de uitvoering is dat in de lijst met resultaten met een * aangegeven. De Stuurgroep was bij alle andere onderwerpen sterk betrokken maar de uitvoering daarvan is meestal door andere of meerdere partijen tot stand gebracht.

Financiën

De drie provincies dragen gezamenlijk de kosten voor het Programmabureau in de verhouding 4(PU)-4(PZH)-2(PNH). In 2015 lopen voor het laatst ook via de begroting van het Programmabureau de bijdragen voor Merk & Marketing en de Westelijke Veenweiden. Voor Merk&Marketing werd, naast de bijdrage van de Stuurgroep, € 80.000,- door de gemeenten bijgedragen. Voor Westelijke Veenweiden werd de helft (€ 100.000,-) door de Waterschappen bijgedragen. In de totaalcijfers zijn ook de in de begroting opgenomen overschotten vanuit 2014 opgenomen.

Totalen van de lasten en baten van Programmabureau Groene Hart			
	Begroting 2015 €	Werkelijk 2015 €	Verschil 2015 €
Lasten	1.259.000	1.136.397	122.602
Baten	1.259.000	1.273.632	14.633
Saldo	-	137.235	137.235

Apparaatskosten, materiële kosten en bijdragen 2015			
	Begroting 2015 €	Werkelijk 2015 €	Verschil 2015 €
Apparaatskosten	160.928	166.677	-5.749
Materiële kosten (716.073) + Onvoorzien (67.000)	783.072	654.720	128.352
Merk & Marketing	115.000	115.000	-
Westelijke Veenweiden	200.000	200.000	-
Totaal	1.259.000	1.136.397	122.603

Uitsplitsing materiële kosten Programmabureau (indeling cf. begroting 2015)			
	Begroting 2015 €	Werkelijk 2015 €	Verschil 2015 €
Materiële kosten algemeen	40.550	22.239	18.311
Thema Recreatie en Toerisme	170.957	161.966	8.991
Thema Water, Bodem en Gebruik	230.196	215.303	14.893
Thema Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit	146.697	125.504	21.193
Communicatie / Begeleiding projecten	127.673	104.710	22.963
Totaal	716.073	629.722	86.351

De verhouding in de eigen uitgaven tussen overhead en projecten was in 2015: 17%/83% (2014: 11%/89%).

Kansen voor Recreatie en Toerisme

De Stuurgroep ziet de toekomst van het Nationaal Landschap Groene Hart op recreatief gebied als volgt: een aantrekkelijk metropolitaans landschap dat intensief gebruikt wordt door de ruim zeven miljoen recreanten en toeristen uit de Randstad. Er liggen uitstekende wandel-, fiets- en vaarnetwerken. De verbindingen met de grote steden zijn geoptimaliseerd. Het aanbod aan voorzieningen is het gehele jaar interessant, gevarieerd en concurrerend. Duurzaamheid staat centraal bij ontwikkeling. Binnen dit kader krijgen initiatiefnemers de kans om publiekstrekking te ontwikkelen.

Kernproject: Waterrecreatie

Het kernproject Waterrecreatie heeft een bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van een aaneengesloten waterrecreatiegebied, dat veel wordt gebruikt door tevreden waterrecreanten en moet leiden tot toename in de omvang van recreatieve bestedingen in het Groene Hart. In 2015 is het programma afgerond en overgedragen. De belangrijkste deelprojecten zijn:

- Versterken van het vaarwegennet;
- Veilig oversteken van het Amsterdam-Rijnkanaal (ARK);
- Versterken van de bereikbaarheid;
- Ontwikkelen sloepenroutes en knooppuntssystemen (SKS);
- Communicatie/netwerken.

Behaalde resultaten 2015

Versterken van het vaarwegennet is cruciaal voor de waterrecreatie. Er is een bijdrage geleverd aan:

- Signaleren van missers in afstemming bij brug- en sluisregimes. De provincie Noord-Holland is een project gestart rond kleine vaarwegen waarbij de bediening van bruggen en sluizen in de niet BRTN wateren centraal stond. Afzonderlijk aandachtspunt was hier de spoorbrug Weesp.
Provincie Utrecht heeft de meeste knelpunten opgelost in het recent genomen vaarwegenbesluit.

De provincie Zuid-Holland is in 2014 gestart met drie pilots. Voor de ronde Nieuwkoopse plassen, de Grecht, de Oude Rijn is de pilot in 2015 voortgezet. Een tweede pilot is vertraagd. Het betreft een ronde Nieuwkoopse Plassen via het Aarkanaal en de Oude Rijn. De derde pilot betrof de weekendbediening van het Rijn-Schiekanaal. Deze is opgelost door het op afstand bedienbaar maken vanuit centrale posten. Specifiek aandachtspunt is de dubbele Wiericke spoorbrug waarvan ProRail in 2014 had aangegeven bereid te zijn deze conform BRTN richtlijn te willen gaan bedienen maar dit is nog niet geregeld.

- Het vraagstuk rond het beheer van vaarwegen die niet vallen onder de BRTN is in Zuid-Holland voortvarend opgepakt door de Vereniging Regio Water.
- Het oplossen van de knelpunten rond de bevaarbaarheid van BRTN vaarwegen zoals de stremming van de Heinoomsvaart door zoutwaterproblematiek in juli/augustus en het dichtlassen bruggen A44 in Zuid-Holland.

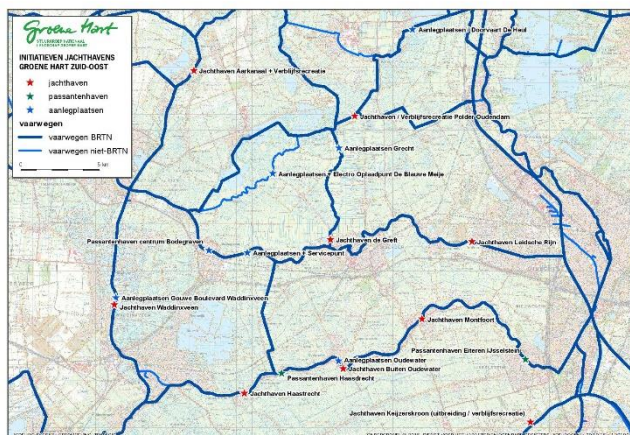
Een veilige oversteek van het Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) is van belang voor het verbinden van de waterrecreatiegebieden in het Vechtplassengebied en de Oude Rijn met de overige vaargebieden in

het Groene Hart. Het Programmabureau Groene Hart heeft in 2015 veel capaciteit ingezet om tot een gedragen aanpak te komen voor de veilige oversteek. Dit heeft geresulteerd in:

- Ondersteuning bij bestuurlijk overleg bij Nieuwersluis, gekoppeld aan een inventarisatie van de problemen die woonboten ervaren.
- Een rapport met de verkenning van de kaders voor veilig kruisen ARK voor de recreatievaart tussen Driemond en de Zuidersluis bij Utrecht.
- Een door de bestuurders van de betrokken partijen vastgestelde aanpak met een keuze voor twee pilots (in Driemond en Nieuwersluis), die onder regie van de provincie Noord-Holland in 2016 verder uitgewerkt worden.
- Een versnellingskamer met alle belanghebbenden over de problematiek.

Versterken van de bereikbaarheid voor waterrecreatie is belangrijk om groei voor deze sector mogelijk te maken. In 2015 betrof dit:

- Veel initiatiefnemers voor de ontwikkeling van jachthavens en aanlegplaatsen lopen tegen problemen aan en zijn slecht op de hoogte van elkaars plannen. Hierin is verandering gebracht door het organiseren van een praktijkkring met een drietal bijeenkomsten voor circa 18 initiatieven in het Zuidoostelijk deel van het Groene Hart. Door elkaars initiatieven te leren kennen, ervaringen

te delen en verdieping op kennis over financiering en haalbaarheid is de onderlinge samenwerking op gang gekomen en is de kans op realisatie beter in beeld gekomen. Verslagen van de bijeenkomsten staan op de website www.stuurgroepgroenehart.nl inclusief eindverslag.

- Het aankaarten van de ligging van de Toeristische Overstap Punten (TOP's); er liggen er nu 14 aan het water.
- Advisering bij de voorbereiding van het uitbreiden van aanlegplaatsen in Bodegraven-Reeuwijk.
- Een oriënterend overleg over betere afstemming van het aanmeerbeleid in het Groene Hart met ambtelijk vertegenwoordigers van waterschappen en provincies.

Ontwikkelen sloepenroutes en knooppuntensysteem

In 2014 is het grootste sloepennetwerk van Nederland opgezet. In 2015 heeft het Programmabureau Groene Hart bijgedragen aan:

- Het ondersteunen van zes watersportondernemers bij het ontwikkelen van een vaarspaarkaart, die inmiddels operationeel is (www.vaarspaarkaart.nl).
- De ontwikkeling van het knooppuntensysteem tussen het Groene Hart en Rotterdam incl. Westland.

Communicatie/netwerken is vooral gericht op het afstemmen en uitwisselen van kennis en ervaring met alle betrokken actoren in het Groene Hart. Resultaten hier zijn:

- Het beleggen van alle activiteiten uit het programma waterrecreatie bij stakeholders. Niet afgeronde acties hebben een nieuwe eigenaar gevonden. Ook die op het schaalniveau Groene Hart.
- Een Groene Hart breed afstemmingsoverleg met betrokken overheden en belanghebbenden (twee keer per jaar) over waterrecreatie (wordt in 2016 gecontinueerd).
- Bijdragen aan diverse bijeenkomsten en openingen.

Rol Stuurgroep in 2016

In 2016 verschuift de rol van de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart voor waterrecreatie naar een meer agenderende. Voor waterrecreatie betekent dit concreet het onder de aandacht brengen van het belang van vaarroutes en randvoorwaarden zoals normen voor doorvaarhoogten, brug- en sluisregimes, veiligheidsproblematiek op het ARK en het dichtlassen van bruggen. Eventueel op verzoek bestuurlijk aankaarten van knelpunten die niet door andere bestuurlijke samenwerkingsverbanden kunnen worden opgelost.

Kernproject: HOREO

In 2014 is onder regie van het Programmabureau Groene Hart een samenwerkingsprogramma opgezet om op basis van een selectie van lopende initiatieven de vrijetijdseconomie in het gebied

van de Hollandse Oude Rijn en Omgeving (HOREO) op de kaart te zetten. HOREO is eind 2014 overgedragen aan de Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen.

De Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen is in 2015 een andere koers gaan varen en heeft gekozen voor focus op een beperkt aantal projecten en niet door te gaan met een EU-Interreg aanvraag. Bureau BLOC heeft vanuit de Bestuurlijke Tafel een opdracht gekregen om tot een beperkt aantal onderscheidende projecten te komen. De Stuurgroep heeft hiervoor in februari € 25.000,- beschikbaar gesteld. De opdracht die het Programmabureau Groene Hart aan de Vereniging Regio Water (VRW) had gegeven in het kader van HOREO voor het voorbereiden van een Interreg aanvraag is aangepast naar een aanvraag voor SWARE (zie hieronder).

Behaalde resultaten 2015

In 2015 zijn onderstaande resultaten bereikt.

- In december heeft de Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen het door de Stuurgroep gefinancierde investeringsprogramma 'Naar een Iconenaanpak' vastgesteld, dat bestaat uit een investeringsstrategie en een uitvoeringsprogramma. Zes thema's bepalen de focus: geschiedenis, water, landschap, oude steden, forten & kastelen en food. Het eerste uitvoeringsprogramma omvat een zestal initiatieven (Archeon –Limes beleefbaar-, Marnemoende –nieuwe verblijfsconcepten-, Spector – storytelling, Boskoop – cultuurhistorie sierteelt beleefbaar-, Avifauna –toeristische ontwikkeling- en Fort Wierickeschans – Groene Hart passage-. De financiering zal o.a. via een gebiedsdeal met de provincie Zuid-Holland gaan plaatsvinden.
- De Vereniging Regio Water (VRW) heeft als leadpartner in 2015, met financiering door de Stuurgroep, een EU-Interreg aanvraag ingediend voor € 1,5 mln. voor het project SWARE (Sustainable heritage management of Waterway REgions). Provincie Zuid-Holland is partner. Het project heeft als doel integraal management te creëren voor het duurzame gebruik van natuurlijk en cultuurhistorisch erfgoed op en nabij vaarwegen. Het richt zich m.n. op de Oude Rijnzone tussen Katwijk en Utrecht. Er wordt samengewerkt met zes partners in andere deelnemende regio's in Ierland, Italië, Letland en Slowakije/Hongarije. Het project is de eerste selectieronde goed doorgekomen en begin 2016 valt een definitief besluit.

Rol Stuurgroep in 2016

Voor de Stuurgroep Groene Hart is geen rol weggelegd met betrekking tot de ontwikkeling van gebiedsprogramma's. Dit is opgepakt door de Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen respectievelijk de provincie Zuid-Holland, o.a. via de 'Landschapstafels' voor groen en recreatie. Deze komen bijeen in de Regiegroep Groene Hart.

Kernproject: Ontwikkelingskansenkaart en overig

De ontwikkelingskansenkaart moest de kansen voor recreatie en toeristische ontwikkelingen inzichtelijk gaan maken, zodat het voor ondernemers eenvoudiger is om deze kansen te verzilveren. Belangrijk doel van het project was om ontwikkelingskansen voor ondernemers om te zetten in een kaartbeeld. Dit bleek niet haalbaar waaraan het ontbreken van een visie op recreatie en toerisme voor het Groene Hart breed in belangrijke mate debet was. Eind 2014 heeft de stuurgroep besloten hier niet mee door te gaan.

Onderdeel van het project ontwikkelingskansenkaart was het ontwikkelen van een routeportaal voor de site www.GroeneHart.nl. Via dit routeportaal worden routes voor fietsen, wandelen en varen vindbaar voor recreanten. Dit is inmiddels operationeel.

In de lijn van het verzilveren van kansen voor ondernemers hebben in 2015 wel twee andere activiteiten plaatsgevonden.

- Een groep ambtenaren heeft in 2015 in kader van Serious Request een advies uitgebracht over de vraag hoe meer mensen naar het Groene Hart getrokken kunnen worden. Het advies was gebaseerd op de uitwerking van een profiel op basis van verschillende leefstijlen. Het is gepresenteerd aan de Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen.

- Samen met de Stichting Groene Hart en de Bond van Boerderij-Zuivelbereiders is in een versnellingskamer gekeken of de historische erfgoedlijn voor kaas verbindend kan zijn voor het versterken van het aanbod rond kaas. 30 deelnemers uit de hele keten, zie verslag op de website www.stuurgroepgroenehart.nl, lieten enthousiasme zien om in de hele keten meer samen te werken en de erfgoedlijn kaas te benutten als een kapstok om op mee te liften. De Stichting Groene Hart gaat een actieplan (programma) uitwerken indien er voldoende commitment is.

Versnellingskamer historische erfgoedlijn Kaas in het Groene Hart

Behaalde resultaten 2015

- Advies in het kader van Serious Request over de vraag hoe meer mensen naar het Groene Hart getrokken kunnen worden.
- Het routeportaal dat is ontwikkeld voor de website GroeneHart.nl is operationeel.

Rol Stuurgroep in 2016

Het agenderen van de urgentie om tot een gedeelde visie (tussen drie provincies, maar ook met gemeenten én ondernemers) te komen op het gebied van recreatie en toerisme voor het Groene Hart voor het bepalen van de opgaven voor de komende jaren. Daarnaast kan de Stuurgroep Groene Hart een rol spelen bij het aanjagen van initiatieven (verblijfsrecreatie) om mensen langer in het gebied te houden.

Kernproject: Promotie

Het doel van het project was het overdragen van de Groene Hart Promotie van de provincies naar gebiedspartijen en het ondersteunen van deze partijen om te komen tot een aanpak met toekomstwaarde. In 2013 heeft deze overdracht plaatsgevonden. De ondersteuning heeft plaatsgevonden door het leveren van een aflopende financiële bijdrage en door de (beperkte) inzet van menskracht vanuit het Programmabureau.

Behaalde resultaten 2015

- Advies op basis van vervolgonderzoek door een externe partij, Rapport Oosterman, over de toekomst van de Promotie van het Groene Hart;
- Akkoord gemeenten op bijdragen aan voortzetting website www.groenehart.nl in 2016;
- Een opdracht voor de oprichting van een Platform promotie Groene Hart met ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden.

Rol Stuurgroep in 2016

De Stuurgroep kan het doel van de gemeenten en ondernemers ondersteunen door waar nodig/mogelijk het belang van een krachtige Groene Hart Promotie te ondersteunen.

Water, Bodem en Gebruik

Het doel van dit onderwerp was en is duidelijk te maken dat het veenweidenlandschap van het Groene Hart onvermijdelijk en onomkeerbaar gaat veranderen. Dat is op sommige plaatsen nu al aan de orde en op andere plaatsen zal dat ergens in de komende 100 jaar gebeuren. Dat komt door toenemende hoogteverschillen als gevolg van bodemdaling, of juist door maatregelen bedoeld om die daling tegen te gaan. Maar ook klimaatverandering, ontwikkelingen in het waterbeheer en nieuwe landbouwmethoden of teelten zijn factoren die het aanzien van het landschap beïnvloeden. De Stuurgroep stelt zich tot doel de aanpassing van het veenweidenlandschap zo te begeleiden dat het ook op de lange termijn herkenbaar blijft en zijn landschappelijke, ecologische en recreatieve waarde houdt of verder ontwikkelt, met toekomstperspectief voor boeren en burgers en tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. De Stuurgroep wil innovatieve oplossingen die daarvoor nodig zijn stimuleren en de benodigde keuzes maken.

Kernproject: Toekomstverkenning Bodemdalingsgevoelig Gebied

Een gedragen, gedifferentieerde aanpak van de bodemdaling voor de Westelijke Veenweiden en gebiedspartijen voorzien van breed perspectief op de veenweiden vormen het doel van dit kernproject.

Behaalde resultaten 2015

- Om aandacht te vragen voor de aanpak van bodemdaling is in juni 2015 de collegetour IN HET VEEN georganiseerd. Hiervoor is samengewerkt met een groot aantal andere partijen. Overheden, ondernemers, belangenorganisaties en kennisinstellingen uit heel Nederland waren aanwezig en zijn bijgepraat over bodemdaling in veengebieden, consequenties en oplossingsrichtingen.
- De studie *Het Groene Hart in beeld* van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is tijdens IN HET VEEN gepresenteerd. Dit betreft een studie met feitenmateriaal over de veengebieden in het Groene Hart die het PBL mede op verzoek van de Stuurgroep heeft opgesteld.

De effecten van bodemdaling zijn in het Groene Hart zichtbaar en merkbaar

Bron: PBL

- Mede naar aanleiding van IN HET VEEN zijn verschillende partijen (o.a. Rijk, Platform Slappe Bodem en STOWA) gestart met een verkenning voor een kennisprogramma rondom bodemdaling. De Stuurgroep volgt de voortgang hiervan.
- De Stuurgroep is begin 2015 gevraagd als ambassadeur van een te ontwikkelen methodiek van 'cultuurpunten' om op een niet-monetaire wijze waardering te geven aan landschap en cultuurhistorie. Zo krijgt dit een plek in de kosten-batenanalyse en kan dit belang ook in gebiedsprocessen beter worden meegenomen. De Stuurgroep ziet dit als een kansrijk

hulpmiddel in de aanpak van bodemdaling. Uiteindelijk heeft de projectleider van dit project de Stuurgroep alleen gevraagd om aandacht te schenken aan de website die hiervoor is ontwikkeld. Dit is gebeurd met de nieuwsbrief van de Stuurgroep en op het twitter account van het Programmabureau.

Rol Stuurgroep

Bodemdaling als urgent probleem agenderen via kennisdeling en gebiedsprocessen.

Oplossingsrichtingen en het maken van keuzes stimuleren en uitdragen. Dit is een continu proces dat ook in de komende periode aandacht vraagt van de Stuurgroep.

Kernproject: Sturen met Water

Met Sturen met Water wordt gewerkt (ontwikkelen en implementeren) aan een nieuwe manier van waterbeheer in het veenweidegebied, waarbij zowel het belang van waterschappen, veehouders, natuurbeheerders en de maatschappij is gediend. Het ontwerp Sturen met Water gaat uit van de mogelijkheid om te sturen op de grondwaterstand op perceelsniveau. Het idee Sturen met Water moet verder worden uitgewerkt en onderzocht op haalbaarheid. Deze rol ligt bij het VIC (Veenweiden Innovatie Centrum). Hiervoor loopt een veldonderzoek ('Sturen op Nutriënten'). Draagvlak voor de toepassing van het ontwerp Sturen met Water wordt gezocht door een bestuurlijke en maatschappelijke discussie te voeren over een andere benadering van het waterbeheer. Is het mogelijk om taken op een andere manier te verdelen en daardoor op meerdere doelen winst te boeken? De technische innovatie creëert daar mogelijkheden voor. Binnen het project Vormgeven aan Sturen met Water ('Modelpolder') wordt dit governance aspect opgepakt.

Behaalde resultaten 2015

- Op 23 januari heeft een eerste stakeholder bijeenkomst plaatsgevonden over Vormgeven aan Sturen met Water, op initiatief van het Programmabureau. Vervolgens is WUR Livestock Research onder aansturing van het VIC aan de slag gegaan met de uitvoering van dit project. Om te verdiepen zijn interviews gehouden met alle stakeholders. Dit project loopt door in 2016.
- Het STOWA-rapport "Sturen met Water: optie in veenweiden?" is verschenen. Het rapport is door ORG-ID opgesteld, in opdracht van STOWA in samenwerking met het Programmabureau Groene Hart. Het bundelt de inzichten uit een serie interviews en twee workshops en gaat in op de plussen, minnen en vraagtekens rond Sturen met Water. Ook doet het rapport voorstellen voor het benodigde maatschappelijke proces en de dialoog tussen betrokkenen.
- Onderwaterdrainage is betrokken bij de Waterwijzer (voorheen HELP tabellen). Hiermee is het mogelijk een relatie te leggen tussen landbouwopbrengsten en waterheer. Op deze manier kan de economische kant van Sturen met Water goed in beeld worden gebracht. Dit is tegelijkertijd van belang voor de implementatie van onderwaterdrainage. Dit komt begin 2016 beschikbaar.

Rol Stuurgroep

Het aanjagen van de bestuurlijke discussie over andere manieren van waterbeheer zoals bij Sturen met Water.

Kernproject: Ruimte voor Innovatie

Doel van het project is komen tot oplossingen voor de aanpak van bodemdaling. Met Ruimte voor Innovatie bevorderen we experimenten rondom duurzaamheid in het veengebied.

Resultaat moet een document (green deal, convenant, afsprakenkader, ...) zijn waarin afspraken zijn vastgelegd over het proces van aanvraag en afhandeling van procedures. De insteek is dat door een goed inhoudelijk vooroverleg tussen partijen vlotte procedures mogelijk zijn.

Behaalde resultaten 2015

- Na een moeizame start om de juiste mensen aan tafel te krijgen, is een ambtelijke projectgroep gestart voor Ruimte voor Innovatie. Eind december is de opzet van een intentieovereenkomst besproken. Deze intentieovereenkomst gaat vanaf januari 2016 verder de verschillende organisaties in, richting de relevante bestuursgremia.

Rol Stuurgroep

Het verkrijgen van draagvlak voor een intentieovereenkomst. Het proces rondom de intentieovereenkomst is nog niet afgerond. Dit neemt de Stuurgroep mee voor het nieuwe werkprogramma.

Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit

Het doel van dit thema was het duurzaam verenigen van de hoge kwaliteit van het landschap met een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. De kwaliteit van het landschap wordt daarbij afgemeten aan haar kernkwaliteiten: landschappelijke diversiteit, veenweidenkarakter, openheid en rust & stilte. De Stuurgroep hecht aan een breed gedragen instrumentarium voor de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit in het Groene Hart.

Kernproject: Instrumenten voor Groene Hart Kwaliteit

Het project richt zich op de beleidsinzet van de overheid op het gebied van de ruimtelijke kwaliteit in het Nationaal Landschap Groene Hart. De focus ligt binnen dit kernproject vooral op het provinciaal ruimtelijk beleid. Centrale vraag daarbij is wat de drie provincies gezamenlijk en samen met andere overheden en partijen kunnen doen om optimaal bij te dragen aan de ontwikkeling van een mooi en vitaal Groene Hart.

Behaalde resultaten 2015

- **“Hoeken van het speelveld”:** In het voorjaar 2015 is een beleidsvergelijking opgeleverd met een analyse van overeenkomsten en verschillen in RO-beleid van drie provincies met aanbevelingen. Dit document heeft geleid tot discussie in de nieuwe samenstelling van de Stuurgroep en in het nieuwe “duo”. Deze discussie heeft opgeleverd dat de provincies voor het Groene Hartbeleid dezelfde doelstellingen nastreven en daarvoor ook hun eigen instrumentarium inzetten. De Stuurgroep pakt dit op en zoekt een manier om deze gezamenlijke doelstellingen in (een vorm of voorloper van) een omgevingsvisie voor het Groene Hart te bevestigen.
- **Wensen en Initiatieven:**
 - Kwaliteitsatelier “Dat kan anders” – over procesinnovatie in de ruimtelijke ontwikkeling vond plaats op 15 juni 2015 in Woerden. Hoe kan je, door buiten de bestaande kaders te werken, tot een beter resultaat komen? Inleider Martine de Jong vertelde over verschillende vormen van coalities. In onze energieke samenleving geldt dat organisaties anderen nodig hebben om hun doelen te bereiken. Hiervoor moet je coalities sluiten. De 50 aanwezigen gingen in groepen uiteen om met dit onderwerp aan de slag te gaan. Wat heeft het werken in coalities nodig van de medewerker en bestuurder?
 - Netwerkbijeenkomst en expertmeeting rond het onderwerp leegstand agrarisch vastgoed. Belangrijkste uitkomsten op 15 januari: rol financiers van belang, ook bij sloop. Samen om tafel bij issues. Zodat bijvoorbeeld de financier en de gemeente niet op elkaar gaan wachten.
Op 7 december lag de focus op herbestemming en de rol van gemeenten. Gemeenten moeten zich pro-actiever opstellen en meer samenwerken ten behoeve van herbestemming. Daarnaast blijkt meer onderzoek nodig naar verwacht tijdstip, de aard en omvang van de leegstand in het Groene Hart. De verwachting is dat een gedifferentieerde benadering een beter beeld geeft van de problematiek.

- Universitair afstudeeronderzoek naar de faciliterende rol van overheden bij herbestemming van agrarisch vastgoed in vijf gemeenten: Krimpenerwaard, Lopik, Vianen, Leerdam en Zederik en de provincies Utrecht en Zuid-Holland.
De aanleiding voor dit onderzoek waren de berichten dat er tot 2030 een zeer grote hoeveelheid agrarisch vastgoed vrij zal komen in het Groene Hart. Hierbij stond centraal in hoeverre het beleid van gemeenten faciliterend is ten opzichte van initiatieven tot herbestemming van agrarisch vastgoed. Het blijkt dat zowel provincies als gemeenten open staan voor herbestemming en de noodzaak hiervan inzien. Ruimtelijke kwaliteit is hierbij de belangrijkste voorwaarde. De ruimte die hierbij door provincies wordt geboden wordt (nog) niet door alle gemeenten overgenomen of wordt juist als te weinig ervaren. Duidelijkheid ontbreekt vaak bij welke eisen er aan ruimtelijke kwaliteit gesteld worden. Meer duidelijkheid in de afwijkmogelijkheden van bestemmingsplannen is één van de aanbevelingen. Dit onderzoeksrapport is gepresenteerd op de bijeenkomst van 7 december over agrarische leegstand.
- Goed functionerende kwaliteitsatlas opgezet met hoor en wederhoor. De kwaliteitsatlas is verder ontwikkeld en steeds meer gemeenten werken actief mee. Naast casussen, worden ook thema's uitgewerkt. Continuïteit voor 2016 is geregeld.

- Start met experimenteergebieden waar binnen de *hoeken van het speelveld* de regels worden losgelaten. De provincie Utrecht heeft Loenen-West als casus aangedragen om hier een gebiedsvisie te ontwikkelen. In Zuid-Holland is leegkomend agrarisch vastgoed als onderwerp benoemd.
Om Loenen-West als experimenteergebied aan te wijzen is gesproken met de nieuwe gedeputeerde RO van de provincie Utrecht. Besloten is om er geen experimenteergebied van te maken maar te kiezen voor maatwerk in de beleidstoepassing.
Vanuit Zuid-Holland is een aanpak omschreven en er is gesproken met de gemeente Krimpenerwaard. Binnen de gemeente wordt de agrarische leegstand voorsnog echter nog niet als een probleem ervaren. Uit de bijeenkomst op 7 december over de rol van overheden bij herbestemming bleek wel dat er issues zijn bij herbestemming.

Dan gaat het om de rol van de overheden. Daarnaast blijkt dat niet duidelijk is wat nu in het Groene Hart de omvang van de leegstand is. Het onderzoek van Alterra biedt daarvoor onvoldoende houvast omdat dit een cijfermatige analyse is. Vervolgonderzoek is gewenst.

- **Beleid in de praktijk**

- Input voor vertaling naar nieuw RO-beleid in de drie provincies. Na de oplevering van het stuk “Hoeken van het Speelveld” bleek dat de aanbevelingen niet door alle partners werden gedeeld. Inmiddels heeft de Stuurgroep in nieuwe samenstelling hier, via de verkenning om te komen tot een gezamenlijke aanpak van een Omgevingsvisie Groene Hart, invulling aan gegeven.
- Helderheid over tegenprestatie modellen; dit onderdeel is niet verder opgepakt omdat er geen energie op zat bij deelnemende partijen.

Rol Stuurgroep

De Stuurgroep wendt haar invloed aan om voor het gebied wenselijke veranderingen in toepassing van ruimtelijk beleid door te voeren. Ze volgt het proces, stuurt waar nodig in de eigen organisatie en betreft zo nodig andere gedeputeerden erbij. De betrokken Stuurgroepleden volgen het proces van dichtbij, betrekken andere Stuurgroepleden en hun netwerk zo veel mogelijk. De Stuurgroep ondersteunt de projectgroep Ruimtelijke Kwaliteit.

Kernproject: Van oude bedrijven- naar nieuwe werkterreinen

De Green Business Club Groene Hart onderzoekt een *business to business* aanpak om de leegstand op bedrijventerrein Middelland in Woerden aan te pakken. De Stichting Groene Hart is hier actief bij betrokken. De Green Business Club zoekt hierbij actief de afstemming met de provincie Utrecht en de gemeente Woerden.

Behaalde resultaten voor 2015

Vanuit de Stuurgroep Groene Hart is hier verder geen energie ingestoken anders dan via het monitoren van de ontwikkelingen en het faciliteren van een bijeenkomst. De Green Business Club is nu onderdeel van de Dutch Green Building Council.

Rol Stuurgroep

De Stuurgroep heeft hierin verder geen rol.

Communicatie

Hieronder een overzicht van de doelen op het gebied van communicatie en de belangrijkste activiteiten die ten dienste van deze doelen zijn ondernomen:

1. *Het informeren van betrokkenen in en rondom het Nationaal Landschap Groene Hart, met een focus op de Triple Helix, over de activiteiten van de Stuurgroep.* Hiertoe zijn de algemene communicatiemiddelen van de Stuurgroep ingezet:
 - * De digitale nieuwsbrief is 5 x ingezet aansluitend bij actuele ontwikkelingen, op de columns in de nieuwsbrief wordt voldoende gereageerd.
 - * Op de website www.stuurgroepgroenehart.nl staat het werk van de Stuurgroep beschreven en worden rapporten gepubliceerd.
 - * Het bestaande twitteraccount van het Programmabureau Groene Hart @PB_GroeneHart is actiever ingezet. Het aantal volgers van dit account is in 2015 gestegen van ca. 350 naar ruim 500.
2. *Het informeren van leden van de algemene besturen van overheden in het Groene Hart over de activiteiten van de Stuurgroep.* Rond de verkiezingen is actief gelobbyd voor een andere en bredere samenstelling van de Stuurgroep omdat er grote opgaven in het Groene Hart liggen die verder gaan dan de Groenagenda, bijvoorbeeld bij beslissingen rond bodemdaling, ruimtelijke kwaliteit en recreatie. Statenleden en leden van de Algemene Vergaderingen zijn benaderd via schriftelijke communicatie. Lijsttrekkers hebben in de aanloop naar de verkiezingen een overzicht ontvangen van de opgaven en specifieke kansen voor provincies en waterschappen voor een mooi en vitaal Groene Hart. Voor de nieuwe AB-leden van de waterschappen en de nieuwe leden van Provinciale Staten zijn factsheets gemaakt waarin kort de basisgegevens van het Nationaal Landschap Groene Hart staan. Voor dezelfde doelgroep is de collegetour IN HET VEEN georganiseerd over het belangrijkste thema in het Groene Hart: bodemdaling. Op deze snelle en interactieve wijze zijn 100 vertegenwoordigers van verschillende overheden geïnformeerd.

3. De nieuwe rol van de Stuurgroep en de opgaven waarin zij een agenderende, aanjagende en verbindende rol wil spelen is opgehaald bij 75 usual en vooral unusual suspects uit en rondom het Groene Hart tijdens de bijeenkomst getiteld De Proeffabriek welke plaatsvond op 26 november.
4. *Het betrekken van relevante stakeholders bij de kernprojecten van de Stuurgroep.* Deze activiteiten staan beschreven bij de onderdelen van dit document over deze projecten, zoals de kwaliteitsateliers, versnellingskamers, presentaties van stage-onderzoeken (faciliterende rol van de overheid bij innovaties en Leegstaand agrarisch vastgoed).

Verder heeft de samenwerking tussen Stuurgroep en Stichting Groene Hart inhoud gekregen bij het organiseren van het debat over ruimtelijke kwaliteit. De Stichting Groene Hart heeft in samenspraak met het Programmabureau de website www.kwaliteitsatlas.nl verder verbeterd, geobjectiveerd en aangevuld.

Nieuwe samenstelling en rol Stuurgroep 2016 en verder

Toegevoegde waarde: Samenhang bevorderen

De Stuurgroep heeft in juni 2015, na de verkiezingen in provincies en waterschappen, een andere samenstelling gekregen. O.a. de voorzitters van de bestuurlijke tafels (incl. het Platform Slappe Bodem) hebben een vertegenwoordigende rol gekregen en er is een vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld toegetreden. Ook heeft de Stuurgroep zich beraden over de eigen rol en toegevoegde waarde voor het Nationaal Landschap Groene Hart en alle partijen daarin. De Stuurgroep richt zich op de ontwikkeling van het Nationaal Landschap Groene Hart op de volgende manier:

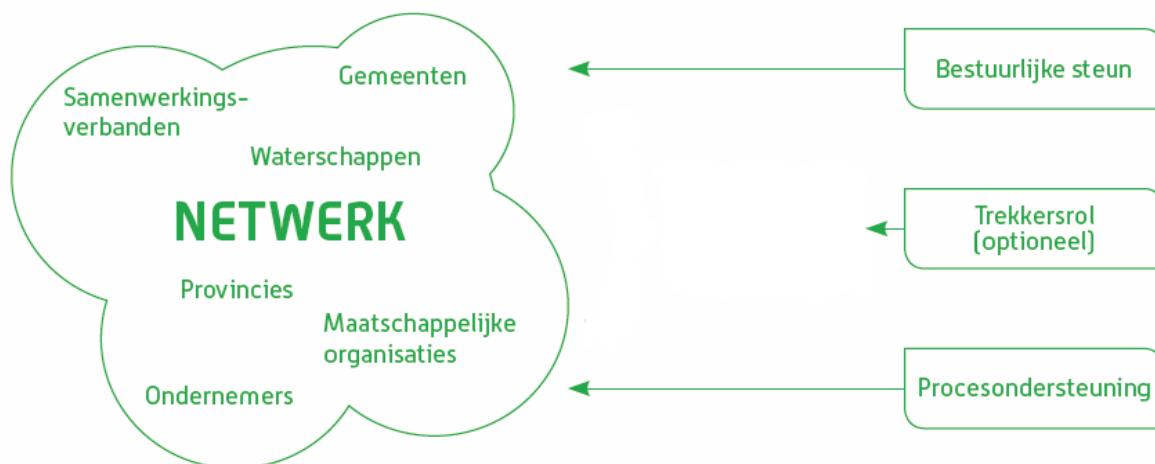
Algemeen

De Stuurgroep heeft aangegeven het programma 2013-2015 te willen afronden, blijft nauw betrokken bij de bestuurlijke ontwikkelingen en probeert die met de andere partijen te stroomlijnen waar nodig. Hierin maakt de Stuurgroep twee bewegingen: een beweging naar buiten (op de hoogte blijven van dingen die andere partijen in het Groene Hart doen) en tegelijkertijd een beweging naar binnen (is de basis op orde binnen de deelnemende overheden en signaleren waar benodigde bijsturing nodig is). Daar zit de meerwaarde van de Stuurgroep.

Veranderende rol Stuurgroep

Agenderen, Aanjagen, Verbinden en Monitoren zijn de rollen die de Stuurgroep in nieuwe samenstelling voor zichzelf ziet. Zij wil een ontwikkeling van een netwerkorganisatie in het Groene Hart waarin op basis van functionaliteit gewerkt wordt met wisselende coalities. Zij agendeert nieuwe initiatieven en jaagt bestaande projecten aan die passen binnen de kernkwaliteiten landschappelijke diversiteit, openheid, rust & stilte, veenweidenkarakter van het Groene Hart. Daartoe stelt de Stuurgroep als geheel de grote opgaven in het Groene Hart aan de orde t.w. Bodemdaling, Ruimtelijke Kwaliteit (Omgevingsvisie incl. Groene Hart identiteit), Recreatie en Ontwikkeling van de Bestuurlijke Organisatie. De Stuurgroep constateert dat deze onderwerpen allemaal van grote invloed zijn op de economisch ontwikkeling van het Groene Hart.

Stuurgroepleden gaan initiatief nemen om gelegenheidscoalities te vormen van verschillende betrokken partijen. Deze pakken de opgaven en de kleinere initiatieven op, die o.a. tijdens de Proeffabriek (zie bijlage), een bijeenkomst eind november 2015 met stakeholders uit het Groene Hart en daarbuiten, als belangrijk voor het Groene Hart werden genoemd. De gelegenheidscoalities verlenen waar nodig steun in het bestuurlijke netwerk, zoeken een trekker van programma's of projecten en maken gebruik van de capaciteit van het Programmabureau Groene Hart als het gaat om het organiseren van startvergaderingen, -bijeenkomsten, het coördineren en signaleren van voortgang en het monitoren van de ontwikkelingen in het Groene Hart. Ook zal de Stuurgroep zo nu en dan opiniërend te werk gaan als onderdeel van het agenderen, aanjagen en beïnvloeden. Het Programmabureau vervuld nu uitsluitend een coördinerende, ondersteunende- en monitorrol en krijgt hierdoor een smallere vorm (zonder projectleiders). Dit betekent in de praktijk dat zij niet langer zelf projecten oppakt maar dat de deelnemende partijen (van overheden t/m ondernemers) zorgen voor de benodigde werkcapaciteit incl. projectleiding, om initiatieven van de grond te krijgen en in de uitvoeringsfase te brengen.

Aandachtsgebieden

Bodemdaling

Het onderwerp bodemdaling is voor de komende jaren en decennia een forse opgave. Veel partijen in het Groene Hart houden zich daarmee bezig: daar heeft de Stuurgroep meer een verbindende rol. De kracht van een Groene Hartbrede rol is dat een lange termijn oplossing voor het brede probleem van bodemdaling kan worden losgekoppeld van dagelijkse vraagstukken. Dan gaat de Stuurgroep als verbinder en aanjager van het debat met alle partijen in het Groene Hart op de hoofdthema's van het Groene Hart meer strategisch aan de slag. De Stuurgroep houdt daarin ook de verantwoordelijkheid van het Rijk in de gaten en legt zonodig de verbinding naar de Rijksoverheid. De Stuurgroep ziet hier een voortrekkersrol voor het breed samengestelde Platform Slappe Bodem. en zal hierop aansluiten waar gewenst.

Ruimtelijke Kwaliteit

Naast bodemdaling zijn er ook ruimtelijke vraagstukken waar voor de Stuurgroep een rol ligt: bijvoorbeeld voor het opstellen van Nationale en Provinciale Omgevingsvisies waar het slim zou zijn om algemene referenties voor Groene Hartkwaliteit in mee te nemen. Die basis moet op orde zijn om de Groene Hartkwaliteit in brede zin te kunnen versterken. Momenteel ontbreekt in het provinciaal beleid soms de Groene Hart-dimensie: men voelt het Groene Hart als gebiedsentiteit niet en dat zorgt voor de discussies over wie verantwoordelijk is voor de ontwikkelingen in het Groene Hart als totaal. Het Groene Hart is een uniek gebied tussen de steden in de Randstad, zelfs op wereldschaal, en een dergelijk Nationaal Landschap verdient regie. Een (vorm of voorloper van) Omgevingsvisie Groene Hart kan daaraan sterk bijdragen. De Stuurgroep wil dit idee in 2016 niet alleen verkennen maar ook uitvoeren met de verantwoordelijke partijen.

Recreatie

Samen met de Bestuurlijke Tafel Vrije Tijd, Water en Groen (VWG) richt de Stuurgroep zich op het versterken van de vrijetijds- en gastvrijheidseconomie in het Groene Hart als geheel, onder meer door merkversterking en stimuleren van investeringen door recreatieondernemers. De Stuurgroep opereert op strategisch visieniveau, waarbij wanneer nodig incidenteel bijeenkomsten worden georganiseerd om ontwikkelingen op gang te brengen. Belangrijke aandachtspunten hierin zijn:

- Het versterken van de verbinding stad en land, zowel fysiek, bijvoorbeeld toegangspoorten van de steden naar het Groene Hart (nieuwe opgave), als qua beleving van rust, ruimte en cultuurhistorie.
- Mindset en digitale toegankelijkheid. Weten recreanten wat ze in het Groene Hart kunnen doen? Zien recreanten en toeristen het Groene Hart als aantrekkelijk gebied? Weten potentiële recreanten en toeristen het Groene Hart online te vinden? Etc.
- Impuls voor een duurzame economie. Voor een groot deel van de recreanten en toeristen zijn de kenmerken rust, ruimte en stilte belangrijk. Het is dus in het belang van vele partijen om deze kwaliteiten te behouden. Daarnaast zijn ook ontwikkelingen nodig voor de economie en leefbaarheid van het Groene Hart. De recreatief-toeristische sector kan nog steeds een veel grotere bijdrage leveren aan de economie en in het bijzonder de werkgelegenheid van het Groene Hart.

De Stuurgroep legt daarbij een relatie met –en bevordert zo mogelijk de verbinding tussen- de beleidsprocessen die voor deze onderwerpen al bij de deelnemers aan de Stuurgroep intern lopen.

Ontwikkeling Bestuurlijke Organisatie

Het vierde onderwerp waar de Stuurgroep een rol in heeft is de Bestuurlijke Organisatie. Centrale vraag is hoe de Stuurgroep de vele overlegstructuren die er al zijn kan verbinden en zo nodig in positie brengen. De notie wordt gedeeld dat Stuurgroepleden die op persoonlijke titel in de Stuurgroep zaten, vanuit de gemeenten en waterschappen een grotere rol toegeschoven krijgen dan drie jaar geleden; het belang van de Stuurgroep wordt daar goed gezien. De betreffende leden vertegenwoordigen nu de bestuurlijke tafels respectievelijk de vijf waterschappen. Daarnaast is de relatie van het Groene Hart met de grote steden een opgave. Het verbinden van stad en platteland en het verkennen waar men elkaar kan aanvullen en/of versterken is een belangrijke opgave.

Verder is naar de mening van de Stuurgroep kenmerkend voor het Groene Hart dat het vitaal is en bruist van energie. Dit geeft iedereen kansen om de positie en kwaliteiten van het Groene Hart te benutten en te versterken. De Stuurgroep zal initiatiefnemers vanuit haar rol waar mogelijk ondersteunen.

Lijst met gepubliceerde documenten

- Plan van aanpak Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit (Ruimtelijke kwaliteit)
http://stuurgroepgroenehart.nl/publish/pages/293691/plan_van_aanpak_instrumenten_voor_groene_hart_kwaliteit.pdf
- Samenvatting HOREO en Uitvoeringsprogramma HOREO
http://stuurgroepgroenehart.nl/publish/pages/293657/2015-03-12_horeo_koersdocument_samenvatting.pdf
- Rapportage Toekomstverkenning Bodemdalinggevoelig Gebied
https://www.provincie-utrecht.nl/publish/pages/277350/eindrapport_toekomstverkenning_bodemdaling_fase_1.pdf
- Definitiestudie Sturen met Water
<http://www.stowa.nl/Upload/publicatie2014/STOWA%202015%2013%20LR%20webversie.pdf>
- Sturen op Nutriënten
<http://www.veenweiden.nl/nutrienten-en-waterkwaliteit/eerste-resultaten-sturen-op-nutrienten/>
- Verslag werkbezoek Emscher Park
<http://stuurgroepgroenehart.nl/nieuws/@281189/industriegebied/>
- Website Promotie
www.groenehart.nl
- Filmpje Kracht van het Groene Hart
<https://www.krachtvanhetgroenehart.nl/het-groene-hart-2014/>
- Basiskaart Recreatieve Ontwikkeling en Routes
<http://utrecht.maps.arcgis.com/apps/OnePane/basicviewer/index.html?appid=1a7789888e674a399b707c6fd359a84e>
- Website en app Sloepen netwerk
www.sloepennetwerk.nl
- PBL rapport In Het Veen
<http://www.pbl.nl/publicaties/het-groene-hart-in-beeld>
- Verslag en reactie SG Proeffabriek, te vinden op de website www.stuurgroepgroenehart.nl
- Universitair afstudeeronderzoek naar de faciliterende rol van overheden bij herbestemming van agrarisch vastgoed in vijf gemeenten: Krimpenerwaard, Lopik, Vianen, Leerdam en Zederik en de provincies Utrecht en Zuid-Holland.
http://stuurgroepgroenehart.nl/publish/pages/299511/rapport_herbestemming_agrarisch_vastgoed.pdf
- HBO afstudeeronderzoek Ruimte voor Innovaties in het Groene Hart als antwoord op de bodemdaling in het veenweidegebied

- Rapport BLOC
<http://www.regiomiddenholland.nl/Vergaderingen/Convenant+Alphen+Midden-Holland+Woerden/BT+Vrijetijd+Water+Groen/396520.aspx>
- Rapport met de verkenning van de kaders voor Veilig kruisen ARK voor de recreatievaart tussen Driemond en de Zuidersluis bij Utrecht
- Verslagen van de bijeenkomsten inclusief eindverslag Praktijkring Jachthavens en aanlegplaatsen staan op de website www.stuurgroepgroenehart.nl.

Contact

E [Programmabureau](#)

T 030 258 24 31

M 06 21 12 47 19

Volg ons

op [Twitter](#)

en via onze [nieuwsbrief](#).

Bezoekadres

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

Postadres

Postbus 80300
3508 TH Utrecht